

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE
ȘI MEDICINĂ VETERINARĂ A BANATULUI
„REGELE MIHAI I AL ROMÂNIEI” DIN TIMIȘOARA**

FACULTATEA DE MANAGEMENT ȘI TURISM RURAL

BOLD MARINELA LIDIA

TEZĂ DE DOCTORAT

**POSSIBILITĂȚI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A PRODUCȚIEI ȘI
CONSUMULUI DE CARNE DE PASĂRE ÎN JUDEȚUL
BIHOR**

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

PROF. UNIV. DR. ING. IOAN PETROMAN

TIMIȘOARA

2021

REZUMAT

Creșterea speciei de animale care face obiectul acestei teze de doctorat, respectiv păsările, a devenit o activitate de importanță majoră datorită particularităților biologice, acest tip de carne fiind solicitată destul de mult de către consumatori fiindcă are însușiri gustative deosebite, fapt că se poate pregăti cu ușurință în multe variate rețete culinare, apoi putem vorbi despre digestibilitate și valoare nutritivă superioară.

Pentru asigurarea proteinei de origine animală în hrana întregii populații a globului care se află într-o continuă creștere, astfel că producția avicolă joacă un rol deosebit de important. În perioada viitoare, se preconizează că producția avicolă mondială va crește, însă această creștere poate depinde de economicitatea producției dar și de prețul de cost al produselor.

Consumul de carne de pasăre, prețul accesibil și preferințele consumatorilor tot mai conștienți de valoarea nutritivă a cărnii și influența sa asupra sănătății umane, a devenit o problemă importantă în asigurarea sa constantă pe piață, fapt ce ne-a determinat să facem o analiză a unui areal cu multiple posibilități cu scopul identificării excesului sau insuficienței acestui tip de carne în nutriție, regimul alimentar și modul de procurare, pentru identificarea modelelelor de consum și stabilirea unui regim echilibrat de consum.

Prezenta teză de doctorat este distribuită pe patru părți: în parte parte se prezintă stadiul actual al cunoașterii, cuprinzând primele două capitole, respectiv capitolul 1 denumit **Posibilități de creștere și exploatare a păsărilor pentru producția de carne** și capitolul 2 cu titlul **Comportamentul consumatorilor de carne și produse din carne de pasăre**. În cea de a doua parte a acestui demers științific sunt descrise cercetările proprii, cuprinzând trei capitole și anume capitolul 3 denumit **Metodologia și arealul de cercetare**, capitolul 4 care se numește **Posibilități de îmbunătățire a producție de carne la broilerii de găină**, respectiv ultimul capitol denumit **Posibilități de perfecționare a managementului marketingului distribuției și stimularea consumului de carne de broiler de găină**. În partea a III a a tezei am prezentat concluziile generale iar în ultima parte am descris elementele care au dat caracterul de originalitate al tezei. Teza se încheie cu o amplă bibliografie care cuprinde lucrări din domeniul cercetat atât ale unor autori autohtoni, cât și a unora din străinătate, dar cuprinde și propriile noastre cercetări care au diseminate în carul unor lucrări științifice publicate în volume indexate ISI și BDI.

Capitolul 1 cu titlul **POSIBILITĂȚI DE CREȘTERE ȘI EXPLOATARE A PĂSĂRILOR PENTRU PRODUCȚIA DE CARNE**, cuprinde informații privind caracteristicile sistemelor de creștere și exploatare a păsărilor pentru producția de carne și amplasarea exploatațiilor de obținere a cărnii de pasăre, deasemenea sunt descrise principiile de funcționare a exploatațiilor de obținere a cărnii de broiler și caracteristicile specifice managementului exploatațiilor avicole specializate pentru producția de carne. Indiferent de dimensiunea fermei, marea majoritate a unităților de producție

comercială utilizează genotipuri comerciale, mai degrabă decât genotipuri indigene. Sistemele comerciale de producție cu tipuri de păsări de carne sau de ouă foarte selectate necesită un mediu fizic adecvat, o nutriție optimă și o protecție eficientă împotriva bolilor. În vederea atingerii acestor obiective, păsările se recomandă a fi cel puțin parțial închise, astfel încât să li se poată furniza, măcar majoritatea cerințelor nutriționale. Creșterea acestor specii, exploatate pentru producția de carne se poate realiza aplicând unul dintre următoarele patru sisteme de producție: în aer liber, în sistem extensiv, în sistem semiintensiv sau în sistem intensiv, fiecare din ele având anumite caracteristici specifice.

În ultima perioada de timp, producția de carne de pasăre care este obținută de la efectivele comerciale de pui de carne, a crescut enorm, datorându-se în mare parte selecției genetice în efectivele de reproducție-nucleu ale fermelor de creștere a păsărilor domestice și a transferului rapid al acestor câștiguri către descendenții comerciali.

Exploatațiile de creștere a păsărilor se remarcă printr-un design special al clădirilor, respectiv halelor, echipamentele utilizate pentru administrarea hranei, apei, asigurarea unui microclimat special dar și prin cerințele de localizare specifice privind managementul riscului și biosecuritatea.

În vederea atingerii celei mai bune performanțe a unei afaceri există o serie de cerințe care trebuie respectate în managementul de obținere a carni de broiler, într-un mod acceptabil pentru cei responsabili de administrarea afacerii și pentru comunitate în general.

În cel de-al doilea capitol denumit **COMPORTAMENTUL CONSUMATORILOR DE CARNE ȘI PRODUSE DIN CARNE DE PASĂRE**, au fost analizați factorii care influențează comportamentul consumatorilor de carne de pasăre, au fost prezentate particularitățile consumatorilor de carne și produse din carne de pasăre și modele de comportament al consumatorului de carne și preparate din carne. Un subpunct aparte este cel reprezentat de protecția consumatorilor de carne și produse din carne de pasăre.

Creșterea consumului la nivel mondial de carne de pasăre și produse din carne de pasăre este demn de remarcat, nu numai pentru amploarea sa dar și pentru constanța sa, chiar în ciuda mai multor crize de sănătate, aceasta a rămas stabilă în ultimii ani, această creștere a cererii de carne și preparate din carne de pasăre a fost determinată, în cea mai mare parte de următorii factori: creșterea populației la nivel mondial, creșterea veniturilor populației din anumite zone ale globului datorită industrializării și de un grad ridicat de urbanizare în țările în curs de dezvoltare.

Analizând domeniul protecției consumatorilor de carne și produse din carne de pasăre am identificat două aspecte principale: drepturile și obligațiile operatorilor economici de pe piața cărnii de pasăre, acestea fiind reglementate pe piețele agroalimentare prin Codex Alimentarius, creat de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) și Organizația Mondială a Sănătății (OMS) pentru a elabora standarde alimentare și orientări și texte conexe, coduri de bune practici privind standardele alimentare. Cel de-al doilea aspect de interes major în acest domeniu este determinarea rolului organismelor neguvernamentale privind protecția consumatorilor. Organizațiile

consumatorilor și ONG-urilor care joacă un rol important în protejarea și promovarea intereselor consumatorilor.

Cercetările proprii debutează cu capitolul 3 care este intitulat **METODOLOGIA ȘI AREALUL DE CERCETARE**, care cuprinde două subpuncte și anume metodologia generală de cercetare , unde au fost descrise următoarele date: **scopul cercetărilor, etapele de cercetare și informațiile** care au stat la baza acestei, și subpunctul al doilea cuprinde descrierea arealului de cercetare și anume județul Bihor.

Scopul cercetărilor care au fost desfășurate în acest demers științific a fost de a analiza și compara rezultatele obținute cu rezultatele altor cercetători din domeniul creșterii și exploatarei păsărilor pentru producția de carne, procesarea producției, analizând randamente la sacrificare și indicii de recuperare, analiza mijloacelor de distribuție și a metodelor de valorificare, determinarea consumului și metodele de consum, analiza pieței, în vederea formulării unor concluzii și recomandări care să contribuie la: implementarea celor mai eficiente sisteme de creștere și exploatare a păsărilor pentru producția de carne cu respectarea principiilor privind amplasarea și funcționarea fermelor, principiile managementului modern al producției; controlul factorilor care condiționează producția de carne a păsărilor, procesarea și valorificarea cărnii pe piață; îmbunătățirea consumului de carne de pasăre, prin protecția consumatorilor cunoașterea particularităților și modelelor de consum specifice; modelarea producției de carne de pasăre în funcție de trendul efectivelor, producția, calitatea cărnii, tendințele industriei producătoare și provocările de pe piață; implementarea celor mai eficiente măsuri manageriale care să îmbunătățească componentele managementului riscului producției și să perfecționeze randamentele de producere a cărnii de broiler; îmbunătățirea indicilor de recuperare și a randamentelor la obținerea carcaselor și tranșare pe categorii de calitate; reorientarea producției de carne prin perfecționarea managementului afacerilor în unitățile de procesare și distribuție a cărnii pe piață; îmbunătățirea managementului marketingului produselor și brandurilor de carne de pasăre.

Pentru a ajunge la acest rezultat final ne-am bazat pe următoarele tipuri de informații: cărți de specialitate privind managementul organizațional al producției, procesării și valorificării cărnii de pasăre; studii privind consumul de carne, comportamentul consumatorului și modelele de consum; cercetări de marketing și de management al marketingului; studii de piață, sisteme de tranșare, chestionare, metode de elaborare de produse și branduri; cercetări proprii privind producția, procesarea, distribuția, valorificarea și chestionarele privind modelele de consum și atitudinile consumatorilor de carne de pasăre; informații proprii obținute de la crescătorii de păsări specializate pentru producția de carne și măsurile ce se impun pentru eficientizarea afacerilor; literatura de specialitate, cărți, articole, lucrări științifice publicate în volume indexate BDI sau ISI; studii de caz publicate la conferințe naționale sau internaționale, articole de specialitate; cercetări prin care crescătorii își fac cunoscute realizările, buletine informative, analize ale producției, studii privind măsurile de securitate a fermelor, managementul riscului producției, procesării, promovarea produselor și brandurilor; Surse Web privind evoluția efectivelor, producției, la nivel mondial, național, regional și local, analize statistice, analize

ale pieții cărnii, comportamentul consumatorilor de carne de pasăre, managementul marketingului distribuției.

Arealul de cercetare a studiilor este reprezentat de județul Bihor, care e localizat în partea de nord-vest a țării, având o suprafața de 7.539 km², reprezentând aproximativ 3,2 % din teritoriul țării. Relieful specific acestui județ este destul de variat fiind dispus în trepte care sunt descendente de la Est la Vest, în partea estică aflându-se culmile cele mai înalte, respectiv masivul Codru Moma sau Pădurea Craiului etc. Analizând economia din județ observăm o dezvoltare constantă a tuturor ramurilor, astfel că analizând numărul de întreprinderi care își desfășoară activitatea în cadrul județului Bihor putem constata că cel mai mare număr de unități economice își desfășoară activitatea în sfera serviciilor (9103 întreprinderi).

Analizând sectorul agricol în cadrul acestui județ, constatăm că deține un rol destul de important în economia totală a județului, existând 478.072 hectare teren agricol, din care 308819 hectare sunt reprezentate de terenul arabil, situație întâlnită în anul 2018. În acest sens, putem constata analizând evoluția producției agricole vegetale obținută la nivelul județului Bihor că în cazul cerealelor boabe observăm un trend ascendent pornind de la 638229 tone la nivelul anului 2014, ajungând la 1120102 tone în anul 2018.

Capitolul 4 denumit **POSSIBILITĂȚI DE ÎMBUNĂȚĂȚIRE A PRODUCȚIEI DE CARNE LA BROILERII DE GĂINĂ** cuprinde trei subpuncte, astfel că în primul subcapitol denumit *Modelarea producției în funcție de cerințele de pe piața cărnii de pasăre* am prezentat tendințele din industria producătoare de carne de pasăre și provocările cu care se confruntă industria producătoare de carne de broiler de găină. Subcapitolul al doilea intitulat *Analiza trendului efectivelor și producției de carne în arealul cercetat* cuprinde studii privind evoluția efectivelor de păsări explotate, dar și dinamica producțiilor de carne de pasăre atât la nivel național cât și local (județul Bihor). Cel de-al treilea subpunct denumit *Măsuri manageriale care să îmbunătățească producțiile de carne ale broilerilor de găină*, fiind împărțit în patru părți: Implementarea de măsuri pentru îmbunătățirea componentelor managementului riscului în exploatarea de broiler de carne, Propunerea spre implementare de măsuri manageriale care să îmbunătățească randamentele de producere a cărnii de broiler, Măsuri manageriale pentru îmbunătățirea randamentelor și indicilor de recuperare la sacrificare și tranșarea broilerilor și Perfecționarea managementului afacerilor în unitățile de procesare a cărnii de broiler.

Primul studiu realizat în cadrul acestui capitol a fost întocmit pentru a determina tendințele din industria producătoare de carne de pasăre, având ca scop evidențierea posibilităților fermelor de exploatare a păsărilor pentru producția de carne de a răspunde la cerințele tot mai mari ale industriei producătoare de carne. Un aspect din ce în ce mai important este dat faptul că industria producătoare de carne de broiler se confruntă cu creșterea cererii de carne și specialități de calitate superioară, care se obține cu costuri mari, datorită cheltuielii ridicate cu furajele și energia, din aceste motive managementul producției și managementul marketingului trebuie să utilizeze cele mai bune practici de management care să îmbunătățească eficiența economică pe întreaga filieră a cărnii de broiler. Producția

obținută de la broilerii de carne de pasăre, distribuită pe piață este influențată de managementul producției implementat la nivel de ferme, factorii care influențează producția individuală și totală de carne, modalitățile de obținere a carcaselor și modalitățile de valorificare, distribuție spre consumatorii finali. Principalii factori care determină trendul industriei producătoare de carne de broiler de găină sunt agrozoobusiness-ul ce cuprinde toți actorii de pe piață și acoperă statistic producția, consumul și comerțul cu carne de broiler de găină.

Un subpunct important în cadrul acestui capitol este acela prin care s-a analizat trendul efectivelor și producției de carne în arealul cercetat. Analizând dinamica efectivelor de păsări pe o perioadă de cinci ani, la nivelul țării noastre se poate constata o creștere semnificativă până în anul 2017, în următorii ani putând constata o creștere a numărului de păsări exploatate în țara noastră. Comparând efectivele de păsări exploatate în anii 2018 și 2019, putem observa o creștere cu 1,9%, însă dacă comparăm anul 2015 cu anul 2019, se poate constata o descreștere semnificativă a numărului total de păsări exploatate la nivel național, și anume 3283,5 mii capete mai puține în anul 2019. Carnea provenită de la specia de animale care face obiectul acestei teze de doctorat este un produs mai accesibil pentru întreaga populație, de aceea nivelul consumului acestui tip de carne este direct proporțional cu producția de carne de pasăre și cu puterea de cumpărare a populației.

În vederea realizării obiectivelor economice am propus perfecționarea unor activități de producție ce au ca scop îmbunătățirea componentelor managementului riscului, deziderat presupune cunoașterea obiectivelor economice de atins și asumarea unor riscuri, deoarece procesul de management presupune parcurgerea următoarelor faze care trebuie îmbunătățite permanent: identificarea riscurilor, analizând documentele, întocmind liste de control privind sănătatea animalelor, măsurile de biosecuritate, preluarea de probe pentru profilaxia unor boli; analiza riscurile pe baza arborilor decizionali și reacția la riscuri prin implementarea de măsuri și acțiuni care să reducă riscurile, să elimine riscurile și să repartizeze riscurile.

Ultimul capitol denumit **POSSIBILITĂȚI DE PERFECȚIONARE A MANAGEMENTULUI MARKETINGULUI DISTRIBUȚIEI ȘI STIMULAREA CONSUMULUI DE CARNE DE BROILER DE GĂINĂ**, cuprinde trei subpuncte: 1. Cercetări privind modelele de consum de carne de broiler de găină în județul Bihor; 2. Analiza consumului de carne de broiler de găină în județul Bihor și 3. Perfecționarea managementului marketingului distribuției prin diversificarea produselor procesate și obținerea de noi branduri.

În vederea identificării modelelor de consum de carne de broiler am analizat atitudinii privind achiziționarea de către consumatori a mărfii având drept scop prezentarea elementelor care determină formarea unor atitudini, luând în studiu 35 de gospodării mici neprofesionale situate în două localități urbane mici și 41 de gospodării neprofesionale situate în trei localități rurale, unde am urmărit și analizat: structura socio-culturală a populației și a consumatorilor, atitudinea gospodărilor și consumatorilor privind consumul de carne de pui broiler și riscurile care decurg din exploatare și problemele privind sănătatea consumatorilor dacă nu se respectă bunele practici privind procurarea

materialului biologic pentru exploatare, întreținerea, nutriția și condițiile igienice de obținere a cărnii, distribuția, păstrarea până în momentul consumului. Pornind de la atitudinea tripartită privind modelele de consum s-a constatat la consumatorii de carne de pui broiler din zona rurală sau urbană următoarele elemente ale atitudinii, dimensiunea de consum în zona urbană este de 3-4 ori pe săptămână iar în rural de 1-2 ori în decursul unei săptămâni, constatându-se o anumită fiabilitate pentru o anumită gospodărie și validitate a atitudinii față de produsele din carne de broiler obținute în diferite tipuri de gospodării și sisteme de exploatare.

Pentru a determina consumul de carne de broiler de găină în județul Bihor, am aplicat un chestionar care a cuprins două tipuri de întrebări factuale (A) cu privire la nivelul de pregătire, sexul respondenților, categoria de vârstă, studiile și mediu de proveniență, a doua categorie este reprezentată de întrebări referitoare la comportamentul alimentar (B), tip de produse, frecvența de consum, locul de procurare a produselor din carne de broiler de găină, modul de selectare a produselor, criteriile de achiziție, locul produselor în coșul de consum alimentar, frecvența de consum. Se observă că cel mai mare număr de respondenți bărbați provin din zona rurală iar cel mai mare număr de respondente femei 368 sunt din zona urbană. Din totalul celor chestionați bărbați și femei, ponderea cea mai ridicată o reprezintă persoanele cu studii medii, ponderea fiind mai ridicată în cazul respondenților bărbați. În ceea ce privește absolvenții de studii gimnaziale, ponderea este mai ridicată în rândul respondentelor femei iar la absolvenții de studii universitare tot femeile dețin ponderea cea mai mare comparativ cu bărbații. 41,57 % din total respondenți manifestă un comportament alimentar adecvat, consumând trei mese în decursul unei zile, fiind urmași de respondenții ce consumă regulat două mese pe zi. Se constată că ponderea bărbaților care consumă neregulat mesele una sau patru este mai ridicată decât la respondentele femei, respondenții din mediul urban consumă meniuri variabile ca regularitate și frecvență și mai rar acasă în comparație cu respondenții din mediul rural ce consumă produse din propria gospodărie sau achiziționate de la magazinele mici rurale unde varietatea nu este atât de mare. Respondenții bărbați din segmentul de vârstă 21-30 ani și de peste 60 au afirmat în proporția cea mai mare că carnea provenită de la broilerii de găină se află pe locul întâi în preferințele lor de consum alimentar. Femeile sunt mai atente cu citirea etichetelor ele afirmând în proporție ridicată că le citesc în comparație cu bărbații care nu le citesc după cum au afirmat în proporție de 52,28 % față de cei ce au afirmat că fac acest lucru în proporție de 47,72%, probabil că respondenții bărbați fac fortuit această activitate de consultare a etichetelor înainte de achiziționarea cărnii de broiler de găină. La toate segmentele de vârstă la femei locul cărnii de broiler în coșul de cumpărături lunare s-a menținut constant, cea mai mare creștere înregistrându-se la segmentul de vârstă 41-50 ani iar cea mai mare scădere la același segment de vârstă.

Pentru a crește vânzările noilor produse și branduri este necesară alegerea unei ținte de atins privind evaluarea comunicării de marketing, vânzarea rațională versus vânzarea emoțională, publicitatea adresabilă tipului de consumatori, implementarea celor mai eficiente procese de creație a publicității, surprinderea conceptelor cheie și eficiența maximă a publicității.

În ceea ce privește originalitatea acestui demers științific am prezentat câteva elemente specifice care au un caracter inovativ, astfel: teza reprezintă o importantă contribuție la teoria și practica managementului organizațional al producției, procesării, marketingului și consumul cărnii de pasăre prin mai multe elemente; realizările din domeniu sunt încă timide din aceste motive este necesară o radiografie a fondului informațional referitor la managementul producției fermelor mici și mijlocii, pe întreaga filieră a cărnii de pasăre prin realizarea unei taxonomii complexe și diferite; evidențierea, propunerea spre implementare a unor sisteme moderne de exploatare, obținerea carcaselor, porțiunilor tranșate și valorificarea cărnii; Perfecționarea managementului distribuției și stimularea consumului de carne de pasăre prin: cercetarea modelelor de consum de carne de broiler de găină (studiu de caz); analiza consumului în mediul rural și urban pe un eșantion semnificativ(studiu de caz) și prin implementarea de măsuri manageriale care să contribuie la perfecționarea managementului marketingului produselor și brandurilor de fermă.

Demersul științific se încheie cu **BIBLIOGRAFIA**, care cuprinde cercetările întreprinse de unii autori din țara noastră dar și internaționali și în mod special rezultatele cercetărilor noastre proprii care au fost diseminate în cadrul unor lucrări științifice publicate în diferite volume indexate atât BDI cât și ISI.